

Η ΕΚΘΕΣΗ ΜΙΜΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ἡ ἐκθεσὶς τοῦ κ. Μίμη Παπαδημητρίου ἦτανε μιὰ σπάνια αἰσθητικὴ ἀπόλαυσις, μιὰ εὐσυνείδητη καλλιτεχνικὴ ἐπίδειξις καὶ γιὰ μερικοὺς μιὰ ἐκπληξις.

Ἀπτὴ δουλιὰ ποὺ μᾶς παρουσίασε, κρίνει κανεὶς τὸν κ. Παπαδημητρίου σὰν καλλιτέχνη μὲ δυνατὴ πνοή καὶ βαθειὰ ζωγραφικὴ μόρφωσις, μὲ περιζήλευτη θέσις μέσα στὸν καλλιτεχνικὸ μας κύκλο.

Ὁ ζωγράφος καὶ ὁ γλύπτης ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκδηλώνουν τὴν αἰσθητικὴν τὴν συγκίνησιν διὰ τῶν ὑλικῶν μέσων ἔχουν τὸν περὶ δύσκολο ρόλο μέσα στὴν τέχνη. Δὲν μποροῦν νὰ μᾶς συνεπάρουν οὔτε μὲ ἀρμονίες, οὔτε μὲ ποιητικὰς ἐξάρσεις· πρέπει νὰ παλέψουν μὲ τὴ φύσιν, νὰ τὴ νοιώσουν καὶ σύμφωνα μὲ τὴ δικήν τους ἐσωτερικότητα νὰ ἀποδώσουν τὴν συγκίνησίν τους διὰ τῆς ὕλης.

Στὴ ζωγραφικὴ δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ μόνο ἡ ἀρχιτεκτονικὴ προοπτικὴ, τὸ πλαστικὸ σχέδιον καὶ τὸ ἀρμονικὸ χρῶμα, ἀλλὰ θέλομε μέσα ἀπτὴν ὑλικὴν παρουσίαν τῆς συγκίνησης τοῦ καλλιτέχνη νὰ βλέπουμε τὴν αἴσθησιν καὶ τὴ γνώσιν του.

Αὕτη εἶναι ἡ βάση, ὁ τρόπος τῆς ἐκδήλωσης ἔρχεται μετὰ. Ὅσες σχολὲς καὶ ἂν γίνουν, θὰ ὑπάρχει πάντα ζωγραφικὴ — ἡ ἄρτια αὕτη μορφή τῆς τέχνης — ὅπως θὰ ὑπάρχει πάντα ποίησις, μουσικὴ.

Ὅταν λοιπὸν κρίνομε ἓνα ζωγράφο δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπτεχολεῖ μοναδικὰ ἡ σχολὴ ἢ οἱ σχολὲς ποὺ ἀκολουθεῖ, δηλαδὴ ἡ φόρμα, ποὺ βαδίζει καὶ ἐξελίσσεται μὲ τὴν ἐποχὴ, πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμε πρῶτα πρῶτα τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ζωγραφικοῦ στοιχείου, ἐμφύχωσιν τῆς φύσεως, μεταδόσιμην αἰσθητικὴν συγκίνησιν.

Ὁ κ. Μίμης Παπαδημητρίου μὲ τὰ ἔργα ποὺ μᾶς παρουσίασε δείχνεται ἰδίως ζωγράφος μὲ πλούσια συγχοινωνισμένη καλλιτεχνικὴ ψυχικότητα καὶ συγκρατημένη κάπως ἀλλὰ πολὺ ἀξιοπρόσεχτη φόρμα. Βλέπει κανεὶς τὸ νέο ἀρτίστα ποὺ τὸν πλημμυράει ἡ ὁρμὴ τῆς δημιουργίας, ποὺ ἐνθουσιάζεται ἀπτὴν τέχνην του, ἀλλὰ ποὺ εἶναι σὲ θέσιν νὰ δώσει στίς ἐμπνεύσεις του, στίς τάσεις του, τὴ σοβαρὴν, τὴ μελετημένην ἐκτέλεσιν.

Ὁ καθένας βλέπει μὲ δικό του μάτι· οἱ ἀκαδημαῖκοι βάζουν περιορισμούς στὸ σημεῖο αὐτό, οἱ μοντέρνοι πῆραν πλέρια τὴν ἐλευθερία τους. Μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ τῶν τελευταίων βρίσκονται οἱ μᾶλλον συντηρητικοὶ ποὺ καὶ αὐτοὶ χωρίζονται σὲ διάφορες σχολές.

Βέβαια ὁ Delacroix ἔχει πάψει πιά νὰ ἐνθουσιάζει πολλοὺς ἀπ' τοὺς συγχρονισμένους, ἀλλ' εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὅλοι νοιώθουν τὸν Picasso;

Εἶναι ζήτημα ποὺ πρέπει νὰ ἀπασχολεῖ τὸν σημερινὸ καλλιτέχνη, τὸν ὅχι πεισματικὰ κλεισμένο στὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ κείνον ποὺ ἀνησυχεῖ, ποὺ αἰσθάνεται καὶ δέχεται τὶς γύρω του μεταβολές.

Ὁ κ. Παπαδημητρίου δὲν φανταζόμαστε ποτὲ νὰ ἔδωκε στὴ ζωγραφικὴ τὴ σημασία τοῦ métier. Τὸ βλέπομε στὰ ἔργα του πῶς κείνο ποὺ ἰδιαίτερα τὸν ἀπασχόλησε εἶναι οἱ καθαρὰ ζωγραφικὲς συγκινήσεις.

Ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία ὁ καλλιτέχνης συνδέεται περισσότερο μὲ τὶς σύγχρονες τάσεις.

Τὸν σταματᾷ κυρίως τὸ φῶς, μέσα στὴ σύνθεση καὶ τὴν ἁρμονία, καὶ ὅχι ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἀντίληψη.

Ὁ κ. Παπαδημητρίου δὲν κάνει τὸν μοντέρνο, εἴτε ἀπὸ προσπάθεια γιὰ νὰ μιμηθεῖ, εἴτε γιὰτὶ συγκινεῖται ἀπὸ ἔργα τῶν μοντέρνων, ἀλλὰ γιὰτὶ αἰσθάνεται πραγματικὰ σὰ σύγχρονος ἄνθρωπος.

Αὐτὸ μᾶς τὸ δείχνει ἡ τεχνικὴ του ποὺ εἶναι ἀνάλογη μὲ τὸ κάθε θέμα· δὲν κλείνει τὴν ἐλευθερία του μέσα στὰ σύνορα μιᾶς σχολῆς.

Εἶναι τόσο εὐλικρινὴς στὴν ἐργασία του, ὥστε ἀναμφισβήτητα ἂν ἔτσι ἐκδηλώνεται εἶναι γιὰτὶ ἔτσι ἀποδέχεται τὴν ἐποχὴ στὴν τέχνη, εἶναι γιὰτὶ φαίνεται νὰ ξεπέρασε τὰ ὅρια τῆς ἐπανάστασης καὶ ζητεῖ κάτι πειὸ σταθερὸ σύμφωνα μὲ τὴν αἰσθηματικὴ καὶ διανοητικὴ του κατάσταση.

Ποιὰ εἶναι ἡ ψυχολογικὴ κατάσταση τοῦ καλλιτέχνη ὅταν ζωγραφίζει; Τὸν ἐμπνέει ἡ χαρά, ὁ πόνος, ἡ ἡδονή; Ἐμεῖς νομίζομε ὅτι δέχεται διάφορες συγκινήσεις. Κεῖνο δηλαδὴ ποὺ τὸν ἐμψυχώνει εἶναι ἡ ζωὴ; ἡ σημερινὴ ζωὴ μὲ τὴ γρήγορὴ ἐνάλλαγὴ ἑντόνων συναισθημάτων, μὲ τὴν ἀνήσυχον ἐσωτερικότητα. Βλέπει στὴ φύση τὸν πολύμορφο χαρακτήρα τῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς μας. Δὲν βλέπε

γαλήνια, ἥρεμα, ἀλλὰ σὲ σπναισθηματικὸ διαγεγυμνός. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἔργα του σφριγοῦν ἀπὸ ζωὴ, ἀπὸ δυναμικότητα καὶ ποικίλουν σὲ χαρακτῆρα.

Δὲν ἐκμεταλλεύεται στὰ ταμπλώ του τὶς πολλὰς φιγούρες γιὰ νὰ ἐκφράσει τὴ ζωὴ, μᾶς τὴ δείχνει μὲ τὴ φύση καὶ τὰ πράγματα.

Τὴν ἐντατικὴ ζωὴ ποὺ ὑπάρχει στὸ ἔργο τοῦ καλλιτέχνη, τὴν χαρακτηρίζει μιὰ εὐγένεια, μιὰ χάρη. Ζωγραφίζει ὁ καλαίσθητος ἄνθρωπος ποὺ αἰσθάνεται καὶ συγκινεῖται ραφιναρισμένα, ποὺ σκέπτεται.

Ἡ τέχνη γενικὰ σήμερα εἶναι σοφὴ ὅχι ἀπὸ ἐπιτήδευση, ὅπως νομίζουν μερικοί, ἀλλ' ἀπὸ συμβάδιση μὲ τὴν ἐποχὴ μας· εἴμαστε περισσότερο σκέψη, περισσότερο γνώση. Ἡ νέα δὲ αὐτὴ κατεύθυνση τῆς τέχνης θέλει καὶ τὸν ἄνθρωπο στὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται νὰ εἶναι σοφὸς καὶ προδιατεθημένος νὰ τὴ δεχτεῖ τέτοια.

Κάθε καλλιτέχνης λοιπὸν ποὺ δὲν μένει ξένος ἀπὲν ἐποχὴ του, δυσκολεύεται νὰ παραδεχτεῖ τὶς ἐκδηλώσεις τῶν παλαιῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἀναγκαστικὰ δὲν συμφωνεῖ ἢ νοουτροπία του, καὶ παράλληλα καὶ ἡ αἰσθητικὴ του.

Προετοιμασμένος μ' αὐτὴ τὴν καλλιτεχνικὴ δημιουργικότητα ὁ κ. Παπαδημητρίου εἶναι πολὺ ἀξιοπρόσεχτος ὡς ζωγραφικὸ ἐγώ. Εἶναι πολὺ φυσικὸ δὲ νὰ ἔχει ἀπαιτήσεις ἀπὸν ἑαυτὸ του ἐντελῶς διάφορες ἀπὸ τοὺς ζωγράφους ποὺ δίνουν μοναδικὴ σημασία στὸ *métier*.

Ἡ ἐκθέσὶς του εἶναι φανταχτερὴ ἀπόδειξη ὅχι ἀπλῶς ζωγραφικῆς ἱκανότητος, ἀλλὰ καλλιτεχνικῆς ὀντότητος γερῆς καὶ πλούσιας.

Στὰ 1921 ὁ κ. Παπαδημητρίου εἶχε ἐκθέσει στὴν 5ῃ Πανελλήνιῳ Ἐκθέσῃ. Στὰ 1922 ἦλθε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἡ ἀντίθεση τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμόσφαιρας καὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς στάθηκαν ἀφορμὴ ἐνὸς συναγεγυμνοῦ στὸ ἐγὼ τοῦ καλλιτέχνη. Μπροστὰ στὰ νέα στοιχεῖα ποὺ προσφέρει τὸ Ἀλεξανδρινὸ τοπεῖο σταμάτησε μελετητής. Ἐπὶ πέντε χρόνια προετοιμαζότανε, νὰ ἀποδώσει τὶς νέες ζωγραφικὲς συγκινήσεις.

Ὁ οὐρανὸς τὸν ἀπασχολεῖ πολὺ. Τὰ σύννεφα, μὲ τὴν τόσο δύσκολη στὴν ἀπόδοση, ἀέρινη ὑπόστασή τους, εἶναι μιὰ ἀπὲν μεγάλες του ἐπιτυχίες. Ξέρει τὸν τρόπο νὰ χα-

ρακτηρίζει την διαφάνεια του ανάλαφρου ὄγκου του σύννεφου.

Τὸ ἐνδιαφέρον του ἐπισύρει ξεχωριστὰ ἡ Ἀλεξανδρινὴ δύση. Οἱ μελέτες, ποῦχε τὴν τόλμην νὰ ἐκθέσει, καὶ οἱ θαυμάσιες δύσες δείχνουν μὲ πόση εἰλικρίνεια καὶ σταθερότητα δούλεψε πάνω στὸ μοτίβο αὐτό. Οἱ πλούσιες χρωματικὲς ἁρμονίες, οἱ τόσο ἀξιοπρόσεχτες γιὰ τὸν καλλιτέχνη εἶναι θαυμαστὰ καὶ φευγαλέες· ἀπὴ μιά στιγμή στὴν ἄλλη τὸ σύνολο μὲ τὶς ἅπειρες χαρακτηριστικὲς μικρολεπτομέρειες ἀλλάζει γιὰ νὰ μὴν ἐπαναληφθεῖ ποτέ. Πόση ἱκανότης χρειάζεται γιὰ νὰ προφθάσει ὁ ζωγράφος νὰ κρατήσῃ τὸ θέαμα ποὺ θὰ τὸν συγκινήσει.

Τὸ ταμπλὼ «δύση» (ἀριθ. 1) εἶναι ἓνα καλλιτεχνικὸ ἀριστούργημα· βλέπει κανεὶς τὸ ἀποτέλεσμα μελετῶν ποὺ δείχνουν τὴν τεχνικὴ ἱκανότητα καὶ τὴ χρωματικὴ εὐαισθησία τοῦ ἀρτίστα.

Εἶναι ἀξιέπαινος γιὰ τὴ χρῆση τοῦ δύσκολου τεχνικοῦ μέσου τῶν κλασικῶν ἐμπρεσιονιστῶν ποὺ δὲν σκοτώνουν τὸ χρῶμα τους μὲ μαῦρο γιὰ νὰ ζωγραφίσουν τὴ σκιά.

Ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι μοναδικὸς γιὰ νὰ ἀποδοθεῖ ἰδίως ἡ σκιά τῆς δικῆς μας ἀτμόσφαιρας ποὺ μέσα της ὑπάρχει ὑγρὸ φῶς.

Γιὰ τὰ φωτεινὰ ἐφέτα ὁ κ. Παπαδημητρίου εἶναι πολὺ ἱκανός. Στὸ ταμπλὼ «Ἡ αὐγουλοῦ» νοιώθει κανεὶς τὸν ἥλιο νὰ πλημμυράει τὸ δρόμο, καὶ ἓνα ἐκθαμβωτικὸ ξεστὸ φῶς νὰ χύνεται στοὺς τοίχους, στὰ πεζοδρόμια στὴ γυναικα, ποὺ χαρακτηρίζει ἀπόλυτα τὸ καλοκαιρινὸ Ἀλεξανδρινὸ μεσημέρι.

Στὰ ταμπλὼ «Μετὰ τὴ θύελλα», «Πρωῖνὸ φῶς», «Μὲς στὸ κανάλι», «Βραδυνὴ ἁρμονία», ἔχομε μιὰ πολὺ ἀξιοπρόσεκτη ποικιλία φωτεινῶν ἐφετῶν.

Σὲ ἄλλα τὸ φῶς μπαίνει μὲ κάποια τεχνικὴ ἐλευθεριότητα ὅχι ἀσυλλόγιστα, ἀλλὰ μὲ ὀρισμένον σκοπὸ γιὰ νὰ χαρακτηριστοῦν λεπτομέρειες.

Στὴ μελέτῃ «Δύση» ἀριθ. 54 ἡ πλατεία φωτεινὴ λουρίδα εἶναι μιὰ πινελιὰ πράσινο μὲς στὰ μενεξελιά σύννεφα.

Ὁ συνδυασμὸς χρωμάτων ποὺ μετὰ τὸ φῶς ἐνδιαφέρει τὶς μοντέρνες σχολές, παίρνει ἐξαιρετικὴ σημασία στὸ ἔργο τοῦ κ. Μ. Παπαδημητρίου. Τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς ὕλης — ἓνα ἀπὸ κύρια μελήματα τοῦ καλλιτέχνη — τὸν

ἐπιτυχαίνει μὲ μιὰ ἔμπειρη χρῆση τοῦ χρώματος. Σὰν ζωγραφίζει πανὶ θέλει νὰ μᾶς δίνει τὴν αἴσθησιν πανιοῦ, νεροῦ τοῦ νεροῦ, ξύλου τοῦ ξύλου.

Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ὕλης εἶναι ἀπαραίτητο ζωγραφικὸ στοιχεῖο. Τὸ πόσο ὁμως εἶναι δύσκολο νὰ τὸ ἐπιτύχει ὁ ζωγράφος τὸ εἶδαμε τελευταῖα σὲ κάποια ἄλλη ἔκθεσιν ποὺ ἡ θάλασσα ἔμοιαζε ἀπὸ πανὶ καὶ τὰ βουνὰ ἀπὸ ξύλο.

Ἐκεῖνο ποὺ ξεχωριστὰ διακρίνει τὴν τεχνικὴν ἱκανότητα τοῦ κ. Παπαδημητρίου εἶναι ἡ ἀξιοθαύμαστη μελέτη τῶν valeurs καὶ ἡ ἐξαιρετικὰ ἐπιτυχημένη ἀπόδοσί τους, σπάνιο προτέρημα ὅχι γιὰ ἓνα νέο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνωρισμένους ἀκόμη δασκάλους. Ἡ ἀξία τῆς ἐπιτυχίας τοῦ αὐτοῦ αὐξάνει ἐξ αἰτίας τοῦ πλούσιου χρώματος ποὺ δημιουργεῖ ἀνυπέρβλητες δυσκολίες γιὰ τὶς valeurs. Ἡ δυσκολία αὕτῃ ἐκμηδενίζεται σχεδὸν γιὰ ἓνα ἱκανὸ ζωγράφον ὅταν δουλεύει τὸ κιάρο σκοῦρο, ἀλλὰ τέτοια κομμάτια δὲν μᾶς παρουσιάζει στὴν ἔκθεσίν του ὁ κ. Παπαδημητρίου.

Ἀπτὰ «σχέδια» τοῦ κ. Παπαδημητρίου ξέρομε τὴ δύναμιν τῆς γραμμῆς του, ὅταν ζωγραφίζει ὁμως δὲν χρωματίζει τὸ σχέδιόν του. Στὰ ἔργα του τὸ σχέδιο βγαίνει ἀπὸ χρῶμα καὶ τὸ φῶς. Δὲν βλέπει πρῶτα γραμμές, βλέπει σύνολο μὲ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἁρμονία.

Οἱ πινελιές του παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία. Εἶναι στενές, φαρδεῖες, μικρές, μεγάλες κατὰ τὸ τι θέλει νὰ δώσει.

Ὅλ' αὐτὰ τὰ ζωγραφικὰ χαρίσματα τοῦ κ. Παπαδημητρίου ζωντανεύουν καὶ ἐμψυχώνουν τὴν συνθετικότητα ποὺ ξεχωρίζει τὰ ἔργα του. Συνθετικότητα ζωγραφικὴ ποὺ κλείνει ζωὴ, ποίηση, φιλοσοφία.

Ξέρει καλά, πολὺ καλὰ τὴν καλλιτεχνικὴ συγγένεια ποὺ χρειάζεται σὲ μιὰ σύνθεσιν. Ἡ συγγένεια βέβαια αὕτῃ δὲν προϋποθέτει πάντα ὁμοιογενῆ στοιχεῖα, ἀρκεῖ ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν νὰ ὑπάρχει ἡ συνολικὴ ἐντύπωση. Καὶ ἡ ντισονάντζα εἶναι στοιχεῖο ἁρμονίας.

Τὸ τοπεῖο του ὁ κ. Παπαδημητρίου δὲν τὸ κλείνει ποτὲ στὸν ὁρισμένον χώρον τοῦ ταμπλώ, τὸ παρουσιάζει πάντα σὲ τρόπο ποὺ νὰ ἔχει κανεὶς τὴν αἴσθησιν τῆς συνέχειας τοῦ πλάτους, τοῦ βάθους. Ζωγραφίζει ἓνα κομμάτι κα-

ναλιοῦ καὶ νοιώθει κανεῖς, καὶ πέρα ἀπτὴν εἰκόνα, τὸ νερὸ ν' ἀπλώνεται, νὰ μακραίνει.

Συμπαθητικὰ στὸν καλλιτέχνη εἶναι τὰ φιλοσοφικὰ μοτίβα ποὺ εἶναι περισσότερο συμπεράσματα σκέψης παρὰ συγκινήσεις ὀπτικῶν ἐντυπώσεων. Μᾶς ἀρέσει πολὺ τὸ συμβολικὸ αὐτὸ εἶδος. Οἱ «Εὐαγγελιστὲς» καὶ ὁ «Πόνος» εἶναι ἀπτὰ περὶ ἀξιοπαρατήρητα ἔργα του. Τὰ σκίτσα του ἔχουν σταθερὴ γραμμὴ, εὐγένεια καὶ χάρη, μαζὺ μὲ ἔντονη αἴσθηση ζωῆς.

Τὰ «διακοσμητικὰ του» μοιάζουν νᾶναι τὸ ξεκούρασμα τοῦ καλλιτέχνη ἀπτὴν ἄλλη του ἐργασία. Δὲν εἶναι ὅμως λιγώτερο καλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα. «Ὁ Τρύγος» εἶναι ἓνα ἐκλεκτὸ διακοσμητικὸ μοτίβο.

Ἄν θελήσουμε νὰ χαρακτηρίσουμε τὴν τεχνοτροπία τοῦ κ. Παπαδημητρίου, θὰ πρέπει νὰ τὸν κατατάξουμε στοὺς νεοκλασικοὺς μὲ κατεύθυνση πρὸς τὸν νεοεμπρεσιονισμό γιὰ τὰ παλαιότερα ἔργα του βλέπομε ἀκαδημαϊκὴ ἀντίληψη τῆς πλαστικῆς, τὴν αἴσθηση τοῦ φωτὸς ποὺ διακρίνει τοὺς ἐμπρεσιονιστὲς καὶ διακοσμητικὴ διάθεση συνθετικοῦ χαρακτῆρα.

Τὰ τελευταῖα του ὅμως ἔργα «Βραδυνὴ γαλήνη» (ἀριθ. 6) καὶ «Vision antique» (ἀριθ. 7) δείχνουν καθαρὰ τὴν ἔντονη προσωπικότητα τοῦ καλλιτέχνη μὲ ἐξελιγμένες αἰσθητικὰς ἀπαιτήσεις ποὺ τὸν φέρνουν στὴν τάξη τῶν ἐμπρεσιονιστῶν μὲ τεχνοτροπία νεοεμπρεσιονισμοῦ.

Ἀπτὴν ἔκθεση τοῦ κ. Παπαδημητρίου διαπιστώσαμε τὸ τί ἀξίζει σ' ἓνα νέο καλλιτέχνη ἡ πλούσια ποικιλία συγκινήσεων, χαρακτηριστικὴ τῶν διαφόρων ψυχικῶν του καταστάσεων ποὺ καθρεφτίζεται στὸ ἔργο του καὶ μᾶς μεταδίδεται μὲ εἰλικρίνεια καὶ δύναμη. Ἔτσι μᾶς παρουσιάστηκε μιὰ ὁμοιογενὴς ποικιλία ποὺ εἶναι γνῶρισμα τῆς πλούσιας ψυχικότητος, ἀντίθετα πρὸς τὴν ἀνομοιογενῆ πολυμορφία ποὺ χαρακτηρίζει τὴ δουλειὰ κείνων ποὺ, μὲ τεχνικὴ ἱκανότητα πολλὰς φορὲς, προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τὰς ξένες πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τους καὶ τὸ καλλιτεχνικὸ τους ἐγώ.